МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

Кафедра історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Завідувач кафедри
_____ Іван ЗУЛЯК
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ»

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Галузь знань А Освіта
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність А4 Середня освіта
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма Середня освіта (Історія)
(найменування освітньої програми)

Мова навчання українська

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Підготовка кваліфікаційної роботи» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія)» за предметною спеціальністю А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) галузі знань А Освіта.

Розробник:

Старка Володимир Васильович – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Завідувач кафедри історії України, археології та спеціальних галузей історичних наук _____ Іван ЗУЛЯК

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	**Характеристика дисципліни**
1. Освітня програма	«Середня освіта (Історія)»
2. Спеціальність	А 4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
3. Предметна спеціальність	А 4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
4. Галузь знань	А Освіта
5. Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
6. Форма навчання	очна (денна), заочна
7. Статус дисципліни	обов'язкова
8. Мова навчання	українська
9. Курс	перший, другий
10. Семестр	перший – третій
11. Обсяг дисципліни в кредитах	6 кредитів

Найменування показників	Характеристика дисципліни
ЄКТС	
12. Загальна кількість годин	180 год.
13. Форма підсумкового контролю	захист (публічний захист кваліфікаційної роботи)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Підготовка кваліфікаційної роботи» є систематизація, узагальнення та поглиблення теоретичних знань і практичних компетентностей здобувачів вищої освіти, а також формування спроможності самостійно розв'язувати складні задачі й досліджувати актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії, методики навчання історії та громадянської освіти в закладах загальної середньої освіти.

Основними завданнями підготовки та захисту кваліфікаційної роботи є:

- формулювання актуальної мети, завдань, об'єкта та предмета історичного чи методико-дидактичного дослідження;
- здійснення аналізу та критичної оцінки історичних джерел, історіографічного доробку й науково-методичної літератури;
- застосування сучасних методологічних підходів, загальнонаукових та спеціально-історичних методів пізнання;
- розробка та випробування авторських елементів методики викладання предметів громадянської та історичної освітньої галузі в умовах профільної школи;
- апробація результатів дослідження під час педагогічної та науково-педагогічної практик;
- оформлення результатів відповідно до встановлених вимог та захист

наукових положень у публічній дискусії перед Екзаменаційною комісією.

3. Компетентності та результати навчання

Підготовка кваліфікаційної роботи забезпечує формування у здобувачів вищої освіти таких компетентностей, визначених ОПП «Середня освіта (Історія)»:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу процесів та явищ в історії, механізмів та розуміння їх причинно-наслідкових зв'язків.

ЗК 2. Здатність формулювати нові проблеми в області історії, вибирати належні напрями та відповідні методи для їх розгляду; оволодіти методами та способами аналізу історичних подій та явищ. Здатність впровадження наукових досліджень у професійній та інноваційній діяльності, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК 3. Здатність створювати стратегію діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних виробничих інтересів; організовувати свою роботу або роботу в команді, дотримуючись культури стосунків, готовності до критики і самокритики; здатність до саморозвитку і самовдосконалення.

ЗК 4. Уміння виявляти шанобливе ставлення до української національної культури, розуміти й цінувати культурне розмаїття та мультикультурність суспільства; здатність до усвідомленого вираження національної культурної ідентичності та творчої самореалізації (культурна компетентність).

ЗК 5. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей, норм службової етики, делікатність, толерантність, співчуття, професійний (педагогічний) оптимізм, дотримання норм і принципів професійної етики.

ЗК 6. Відкритість до нових знань, ідей і технологій; здатність продукувати нестандартні ідеї, творчо підходити до вирішення проблеми чи виконання завдань.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття освіти державною мовою; спілкуватися іноземною мовою; формувати та розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів.

ФК 2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові, предметні компетентності та уміння; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати та використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання та розвитку учнів.

ФК 3. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.

ФК 12. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег; надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку, інноваційній діяльності.

ФК 13. Здатність визначати, формулювати та розв'язувати наукові проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та робити науково обґрунтовані висновки; здатність до перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету (загальнонаукова компетентність).

ФК 14. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі історії для теоретичного освоєння загальнопрофесійних дисциплін і вирішення практичних завдань.

ФК 15. Здатність застосовувати знання, вміння і навички з галузі регіональної історії.

ФК 16. Здатність вивчати та аналізувати проблеми соціально-економічного розвитку, які зумовлені суспільно-історичним і культурним розвитком України.

ФК 17. Здатність добре розбиратися у сучасній суспільно-політичній

ситуації з метою формування особистості з адекватною громадянською позицією.

ФК 18. Здатність узагальнити засвоєні знання та сформовані вміння у процесі теоретичної та практичної підготовки під час підготовки та захисту магістерської роботи та формування професійних компетентностей у майбутній науково-дослідній роботі.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння комунікувати усно й письмово.

ПРН 2. Володіє іноземною мовою та розуміє її функціональні особливості, що забезпечує ефективне спілкування.

ПРН 3. Має глибокі знання з освітньої галузі/предмета та усвідомлює можливості їх інтеграції з іншими галузями/предметами.

ПРН 5. Володіє сучасними методиками й технологіями моделювання змісту навчання історії в школі та вміє ефективно їх застосовувати.

ПРН 7. Володіє навичками користування цифровими пристроями, базовим програмним забезпеченням, онлайн-сервісами; здатен ефективно застосовувати та створювати цифрові освітні ресурси; обізнаний із принципами критичного оцінювання інформації та основами медіаграмотності.

ПРН 16. Володіє науковими методами аналізу та обробки інформації; здатен рефлексувати над власною професійною діяльністю.

ПРН 18. Володіє навичками інформаційно-описової діяльності, систематизації даних, структурування та опису предметної сфери, зокрема вміє виокремлювати ключові категорії, поняття, персоналії, вести власну базу даних, готувати наукові роботи.

ПРН 19. Орієнтується в особливостях сучасної наукової історичної картини світу, її ключових проблемах і суперечностях; знає основні напрями та тенденції сучасного історичного дискурсу.

ПРН 21. Володіє методами педагогічного проєктування; здатен визначати цілі освітнього процесу, спираючись на прогностичні методи планування.

ПРН 24. Обізнаний з освітніми інноваціями, вміє впроваджувати інновації у власну педагогічну практику та адаптувати їх до різних умов навчального процесу.

ПРН 25. Вміє взаємодіяти з учасника освітнього процесу, щодо прийняття спільних рішень.

ПРН 26. Вміє роз'яснювати учасникам освітнього процесу роль оцінювання в навчальному поступі, його процедури та залучати здобувачів освіти до оцінювання, взаємодіяти зі здобувачами освіти та їхніми батьками та іншими учасниками освітнього процесу щодо планування подальшої освітньої траєкторії.

ВСТУП

Згідно з Законами України «Про освіту» та «Про вищу освіту», метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

У вищій педагогічній освіті все більше акцентується увага на якості освіти, універсальності підготовки випускника та його адаптованості до ринку праці, на особистісну орієнтованість навчального процесу, його інформатизацію, визначальну важливість освіти у забезпеченні сталого людського розвитку. Основним змістом освітнього процесу є створення інноваційного освітнього середовища, що передбачає організацію і зміст освіти відповідно до світових тенденцій суспільного, освітнього та науково-технологічного розвитку, вдосконалення професійної майстерності педагогів через опанування інноваційними та дослідно-експериментальними видами діяльності.

Стратегічні напрями входження в європейський освітній простір вимагають трьох фундаментальних якостей: орієнтації в сучасному інформаційному полі; володіння технологіями індивідуального навчання і розвитку; уміння інтегративного здійснення освітньої і дослідницької діяльності («навчання через дослідництво»).

У Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (наказ МОН України № 1225 від 29.08.2024 р.) визначено мету професійної діяльності вчителя, яка полягає в організації навчання та виховання здобувачів освіти під час здобуття ними повної загальної середньої освіти шляхом формування у них ключових компетентностей і світогляду на основі загальнолюдських і національних цінностей. Для її досягнення учитель історії та громадянської освіти повинен володіти компетентностями на таких ціннісних орієнтирах:

- повага до особистості здобувача освіти, підтримка його пізнавального інтересу;
- забезпечення рівного доступу до освіти на засадах інклюзивності й безбар'єрності;
- дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу;
- формування в здобувачів освіти громадянської активності, патріотизму, поваги до історико-культурного надбання і традицій українського народу;
- формування української національної та громадянської ідентичності, готовності до захисту незалежності й територіальної цілісності України, здатності протидіяти маніпуляціям історичною пам'яттю.

Саме ці ціннісні орієнтири складають концептуальну основу кваліфікаційної (магістерської) роботи, що є самостійною навчально-дослідницькою працею й водночас формою підготовки та підсумкової атестації здобувачів освіти за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Історія)».

Відмінність у професійних функціях вчителя-бакалавра та вчителя-магістра полягає у присутності в останніх у трудовій функції Д «Безперервний професійний розвиток» компетентності Д 1.3 «Здатність до інноваційної

діяльності». На формування цієї компетентності максимально спрямований процесс підготовки здобувачами освіти кваліфікаційної роботи. Захистом роботи перед Екзаменаційною комісією засвідчується якість підготовки випускника до професійної діяльності.

Кваліфікаційна робота передбачена навчальним планом як обов'язковий завершальний етап підготовки вчителя-магістра. На її виконання відводиться 6 кредитів (або 9 кредитів у межах всієї практично-дослідницької підготовки) із загального обсягу ОПП (90 кредитів). У тому числі:

- **1 семестр:** вибір керівника, затвердження теми дослідження та складання індивідуального плану;
- **2 семестр:** вивчення стану реалізації проблеми в історії, історіографії та практиці навчання, підготовка навчальних матеріалів під час педагогічної практики;
- **3 семестр:** апробація дослідницьких та методичних матеріалів під час науково-педагогічної практики, оформлення результатів дослідження, підготовка до захисту та публічний захист магістерської роботи перед ЕК.

Основне завдання виконавця кваліфікаційної роботи – продемонструвати рівень своєї освітньої та професійної кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні науково-педагогічні та історичні завдання.

СТРУКТУРА ТА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота повинна містити такі обов'язкові структурні елементи:

1. **Титульний аркуш** (оформлений за встановленим зразком ТНПУ).
2. **Анотація** (українською та англійською мовами, із зазначенням ключових слів).
3. **Зміст** (із зазначенням початкових сторінок розділів і параграфів).
4. **Вступ** (обґрунтування актуальності теми, визначення об'єкта, предмета, мети, завдань, методів дослідження, наукової новизни, практичного значення та апробації результатів).
5. **Основна частина** (2–3 розділи, поділені на параграфи, що висвітлюють

історіографічні, джерелознавчі, теоретико-історичні та методико-дидактичні аспекти проблеми).

6. **Висновки** (узагальнені результати дослідження відповідно до поставлених завдань).
7. **Список використаних джерел та літератури** (оформлений згідно із чинними стандартами бібліографічного опису ДСТУ 8302:2015 або APA style).
8. **Додатки** (за наявності: конспекти уроків, історичні карти, джерельні тексти, таблиці, результати анкетувань тощо).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ПОРЯДОК ЗАХИСТУ

Оцінювання кваліфікаційної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Публічний захист передбачає усний виступ здобувача (до 10-12 хвилин), мультимедійну презентацію, відповіді на запитання членів Екзаменаційної комісії та розгляд відгуку наукового керівника і рецензії.

Обов'язковою умовою допуску роботи до захисту є перевірка на наявність академічного плагіату в системі MOODLE ТНПУ. Кваліфікаційна робота оприлюднюється в репозитарії ТНПУ імені Володимира Гнатюка.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.

2. Державний стандарт України. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» URL: https://nv-oneu.com.ua/downloads/dstu-8302-2015.pdf (дата звернення 20. 08. 2025).

3. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Київ, 2016. 17 с.

4. Загальні рекомендації з підготовки, оформлення, захисту й оцінювання випускних кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти першого

бакалаврського і другого магістерського рівнів / за ред. доц. М.І. Шинкарика. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 60 с.

5. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 38–39. Ст. 380.

6.Стандарти з інформації, бібліотечної і видавничої справи. URL: http://wwvv.library.univ.kiev.ua/ukr/about/dstu.html (дата звернення 20. 08. 2025).